

Basale smittevernrutiner

D07286

Utgave:
7.06Gjelder fra:
02.02.2024

Side 1 av 5

Hensikt og omfang

Basale smittevernrutiner gjelder ved arbeid med alle pasienter, uavhengig av mistenkt eller bekreftet diagnose eller antatt infeksjonsstatus.

Basale smittevernrutiner er basert på prinsippet om at alle kroppsvæsker inklusive blod, sekreter og eksk्रेter (unntatt svette), ikke-intakt hud og slimhinner kan inneholde smittestoffer. Gjennomføring av basale rutiner overfor alle pasienter vil redusere risikoen for smitte fra både kjente og ukjente smitekilder og er en forutsetning for et effektivt smittevern i helsetjenesten. Basale smittevernrutiner ivaretar også forebygging av blodsmitte. Bruken av basale rutiner i pasientbehandlingen vil avhenge av type pasientkontakt og graden av forventet eksponering for smittestoffer. Ved kjent eller mistenkt infeksjon med enkelte smittestoffer, må basale rutiner utvides med isolering av pasienten.

Ansvar

Leder har ansvaret for å gjøre prosedyren kjent.

Alle ansatte har ansvar for å etterleve prosedyren i praksis.

Handling

Basale smittevernrutiner består av følgende

Håndhygiene

Er ett av de viktigste enkelttiltakene for å forebygge smittespredning i helsetjenesten.

Håndhygiene utføres ved hånddesinfeksjon eller håndvask:

- Hånddesinfeksjon med alkoholbasert hånddesinfeksjonsmiddel er førstevalg som metode.
- Dersom hendene er synlig forurenset eller er våte - utfør håndvask med såpe og vann. Skyll godt og klapptørk hendene med tørkepapir, skru av kranen med tørkepapiret.

Indikasjoner for å utføre håndhygiene

- Indikasjon 1- Før kontakt med pasient og pasientens omgivelser
- Indikasjon 2- Før rene / aseptiske oppgaver
- Indikasjon 3- Etter kontakt med kroppsvæsker
- Indikasjon 4 og 5- Etter kontakt med pasient eller pasientens omgivelser
- håndhygiene utføres før rene og etter urene arbeidssituasjoner/prosedyrer,
- mellom uren og ren kontakt hos samme pasient
- mellom forskjellige prosedyrer på samme pasient
- etter kontakt med forurensete gjenstander og utstyr
- før håndtering av rent utstyr
- før legemiddelhandtering
- før håndtering og servering av mat
- før og etter hanskebruk

Andre situasjoner hvor håndhygiene er påkrevet

Utfør håndhygiene:

- etter opphold på desinfeksjonsrom eller håndtering av avfall eller urent utstyr
- etter toalettbesøk
- etter å ha hostet eller nyst i hendene, eller pusset nesene
- før man går inn på rene områder som kjøkken, rene lager, medisinerom
- før man skal tilberede eller spise mat
- før man går inn eller ut av en avdeling

Håndhygiene anbefales før enhver bruk av hansker, selv når det ikke er indikasjon for håndhygiene. Hensikten er å sikre at hanskesken og resten av hanskene i esken ikke blir kontaminert.

Arbeidsuniform

Prosedyren [Basale smittevernrutiner - Arbeidsantrekk](#) skal etterleves.

Hostehygiene

- Ved hosting, nysing og økt sekresjon fra luftveiene er det viktig for personalet, men også pasienter og pårørende, å utvise forsiktighet for å hindre smitte.
- Unngå å hoste eller nyse direkte mot andre og dekk til munn og nese med papir som umiddelbart kastes. Har en ikke papir tilgjengelig kan en hoste inn mot albue.
- Vurder om den som hoster og nyser skal bruke munnbind i spesielle situasjoner.
- Utfør håndhygiene.

Plassering av pasienter

- Pasienter som kan forurense omgivelsene med urin, avføring, oppkast, luftveissekreter, puss eller andre kroppsvæsker på grunn av sykdom eller manglende personlig hygiene plasseres på enerom.
- Enerom vurderes for immunsvekkede pasienter og andre med økt risiko for å utvikle infeksjoner.
- Ved kjent eller mistenkt infeksjon med enkelte smittestoffer, isoleres pasienten på enten kontakt-, dråpesmitteregime eller luftsmitte.

Personlig beskyttelsesutstyr;

Hansker

Benyttes ved kontakt med kroppsvæsker, slimhinner, ikke-intakt hud og forurensede gjenstander, utstyr og overflater. Og ved sår eller eksem på hendene. Sår dekkes med vanntett plaster.

- Ha rene hender før hansker tas på.
- Hansker benyttes når en står i fare for komme i kontakt med blod, kroppsvæsker, slimhinner, ikke – intakt hud og forurensede gjenstander, utstyr og overflater.
- Ved kontakt med pasient eller pasientens omgivelser når pasienten er isolert (kontakt, dråpe eller luft smitte).
- Hansker skiftes mellom arbeidsoppgaver, også hos samme pasient, dersom hanskene har kommet i kontakt med områder som kan være forurenset.
- Hanskene fjernes umiddelbart etter avsluttet prosedyre og kastes.
- Utfør håndhygiene straks hanskene er tatt av.

- Hansker brukes også ved risiko for kontakt med skadelige medikamenter eller kjemikalier.
- Ved kirurgiske, invasive eller aseptiske prosedyrer.

Munnbind, øyebeskyttelse eller visir

- Anbefaler sprutsikkert munnbind
- Bruk det bare én gang og kast det umiddelbart etter bruk. Ikke la det henge rundt halsen.
- Munnbind, øyebeskyttelse eller visir brukes for å beskytte egne slimhinner i øyne, nese og munn ved pasientkontakt og prosedyrer der det erfaringsmessig kan være fare for sprut av blod, kroppsvæsker eller ekskretorer.
- Av forkjølet personale i situasjoner som krever det.
- Ved utførelse av sterile prosedyrer.
- Ved arbeid med isolerte pasienter i henhold til gjeldende smitteregime.
- Kirurgisk munnbind brukes også for å forhindre smitteoverføring fra den som bærer munnbindet, for eksempel ved operasjoner, først og fremst ved å hindre spredning av større dråper fra nese og munn.

TA PÅ MUNNBIND	TA AV MUNNBIND
<ol style="list-style-type: none"> 1. Sett på munnbindet slik at det dekker munn og nese. Klem til bøyde over nese. 2. Fest så det blir minst mulig lekkasje langs kanten 3. Munnbind skal skiftes når det er gjennomtrukket av fuktighet fordi det da mister sin barriereeffekt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ta tak i bånd/strikk, knyt opp eller riv og fjern munnbindet uten å berøre selve munnbindet. 2. Kastes direkte i avfall. 3. Utfør håndhygiene

Åndedrettsvern

Åndedrettsvern er ikke en del av de basale rutinene, men brukes ved isolering for enkelte sykdommer som smitter via luft.

Beskyttelse av øyne

Visir og annen øyebeskyttelse benyttes ved fare for sprut, bruk øyebeskyttelse eller visir for å beskytte slimhinnene i øynene. Fjern øyebeskyttelse eller visir etter å ha fjernet hansker og utført håndhygiene. Festebånd og brillestang er vanligvis ikke tilsølt og kan berøres med bare hender.

Beskyttelse av arbeidsuniform og hud

Beskyttelsesfrakk (stellefrakk)

- Bruk blå engangs stellefrakk for å beskytte huden og arbeidsdrakten mot forurensing ved pasientstell, arbeid i desinfeksjonsrom (skyllerom) eller annet arbeid som kan medføre forurensing av arbeidsantrekket.
- Det skal brukes en stellefrakk pr pasient
- Stellefrakk tas av dersom man må gå ut av rommet for eks. hente rent utstyr fra sterilt/rent lager, lintøyrom o.l.
- Stellefrakken kan beholdes på ved transport av bekken, urinflasker, o.l. fra pasientrom til skylleom, og tas av og kastes der.

- Ved fare for store mengder søl brukes vannbestandig frakk. Tilsølt frakk fjernes straks den aktuelle arbeidsoppgaven er avsluttet, og håndhygiene gjennomføres etterpå. Er arbeidsdrakten blitt fuktig, skiftes også den.

Håndtering av pasientnært utstyr

- Brukt utstyr som er forurenset med kroppsvæsker eller som på annen måte kan være forurenset med smittestoffer, håndteres slik at det ikke kommer i kontakt med hud eller slimhinner, tøy eller annet utstyr.
- Alt utstyr som skal brukes om igjen, må være omhyggelig rengjort og desinfisert eller sterilisert, før det brukes til andre pasienter.
- Engangsutstyr skal ikke brukes om igjen og kastes etter bruk.

Renhold og desinfeksjon

- Ha oppdaterte prosedyrer for rutinemessig renhold og desinfeksjon av inventar og renholdsutstyr. Ved søl av kroppsvæsker på inventar, berøringspunkter og flater, fjernes dette og området desinfiseres med egnet desinfeksjonsmiddel.
- Renhold av pasientens seng og pasientnært utstyr må utføres etter faste rutiner.
- Ved søl av kroppsvæsker på inventar, berøringspunkter og flater, fjernes dette og området desinfiseres med egnet desinfeksjonsmiddel.

Sengetøy og tekstiler

Rene tekstiler oppbevares i lukket rom for å bevare renheten og redusere støvmengde. Brukte tekstiler håndteres slik at de ikke kommer i kontakt med rene tekstiler eller på annen måte forurenser miljø, personalets hud, slimhinner og arbeidstøy.

Desinfeksjon av hud og slimhinner

Alltid desinfeksjon av hud og slimhinner når den skal punkteres.

Trygg injeksjonspraksis

Bruk aseptisk teknikk og sterile sprøyter og kanyler.

- Bruk ny sprøyte for hver pasient, selv om spissen skiftes.
- Bruk sterilt infusjonssett og følg anbefaling for brukstid.
- Bruk engangsampuller eller -hetteglass fremfor flerdosehetteglass.
- Ikke bruk samme engangsampulle eller -hetteglass til flere pasienter og ikke spar på rester til senere bruk.
- Alle membraner på hetteglass desinfiseres med egnet desinfeksjonsmiddel.
- Dersom flerdosehetteglass benyttes, bruk steril engangsspiss og sprøyte hver gang membranen penetreres.
- Ikke ta flerdosehetteglass ut av medisinerrommet og oppbevar det ikke i nærheten av pasientbehandlingsområdet.

Forebygge blodsmitte

Alt blod skal behandles som smittefarlig, se [Blodsmitte. Informasjon.](#)

Avfallshåndtering

Smittefarlig [avfall](#) skal håndteres på en forsvarlig måte. Virksomheten skal i sitt internkontrollsystem ha rutiner for håndtering av avfall, inkludert rutiner for håndtering av smittefarlig avfall.

SI/22.02-02	Arbeidsuniform
SI/22.05-01	Isolering - Alfabetisk liste over infeksjonssykdommer
SI/22.05-03	Isolering - smitteregimer
EX.01.02-02	Håndhygiene - hånddesinfeksjon og håndvask
EX.01.02-03	Basale smittevernrutiner - Usterile engangshansker
EX.01.02-04	Basale smittevernrutiner - Arbeidsantrekk
EX.01.02-05	Beskyttelsesutstyr: frakk, munnbind, åndedrettsvern, sko (rombundet)
EX.01.02-07	Basale smittevernrutiner - Aseptisk (steril) teknikk
EX.01.03-02	Blodsmitte. Informasjon.
EX.01.03-06	Blodsmitteplakat
EX.01.07-02	Kontaktsmitte, dråpesmitte, Kohortisolering
EX.01.13-01	Vask av tekstiler og pasienttøy
EX.01.13-02	Renhold i institusjoner
EX.01.13-03	Renhold av senger, madrasser, dyner og puter
EX.01.13-04	Desinfeksjon, - Varmedesinfeksjon (spylor/vaskemaskin)
EX.01.13-05	Desinfeksjon - Kjemisk desinfeksjon
EX.01.13-07	Desinfeksjon / renhold av pasientnært rullende utstyr
EX.01.13-09	Desinfeksjon - tabell for kjemiske desinfeksjonsmidler
EX.01.13-12	Desinfeksjon - hel hud og slimhinner
EX.01.14-01	Avfallshåndtering
Basale smittevernrutiner - FHI	
Smittevernhåndboka - FHI	